

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Organul oficial al asociațiunii institutelor financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacțiunea și administrațiunea: Sibiu, Strada Bayer Nr. 1—3.

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Director: **Constantin Popp.**

••••••

Redactor: **Dr. Mihai Veliciu.**

Sumarul:

Chestiunea fondurilor de pensiune. — Criza și tarifele căilor ferate. — Pagini din trecutul băncilor românești din Ardeal. — Situația. — *Cronica:* Vocea poporului și conversiunea.

Chestiunea fondurilor de pensiune.

Acum câteva luni și-a făcut ronda în ziarul din capitală o știre, care a alarmat și a umplut de mare îngrijorare și amărăciune cercurile funcționărești dela bănci și diferite alte întreprinderi din țară.

S'a scris că guvernul pregătește o lege, prin care toate fondurile de pensiune ale întreprinderilor particulare, chiar și cele create și alimentate, cu contribuiri periodice ale funcționarilor și angajaților acelor întreprinderi, vor fi trecute la Stat, se vor statifica.

Știrea era aproape de necrezut, căci statificarea ar fi însemnat o confiscare a unor economii și averi particulare, adunate cu trudă și cu sacrificii, din partea angajaților și a patronilor lor, ar fi fost un act de pură esență comunistă à la Sovietia.

Știrea — târziu de tot — a fost desmintită oficial, fără însă a putea reda complet liniștea cercurilor interesate, asupra sorții și viitorului fondurilor de pensiune, dată fiind situația grea în care a fost împinse diferitele întreprinderi bancare și de altă natură, prin legea conversiunii și a lipsei de precizie asupra situației de drept a fondurilor din chestiune, înglobate, aproape fără excepție, în patrimoniul întreprinderilor.

Legea pentru modificarea asigurărilor sociale, votată de Adunarea Deputaților în ședința dela 4 Aprilie a. e., de Senat în ședința dela 6 Aprilie a. e., promulgată la 7 Aprilie a. e. și publicată în Monitorul Oficial Nr. 83 dela 8 Aprilie a. e. a soluționat acum și aceasta chestiune de capitală importanță din punct de vedere social și a soluționat-o în mod satisfăcător pentru cercurile interesate.

Dispozițiunile legii referitoare la Casele sau fondurile de pensii, se cuprind în art. 125, care are următorul text:

Pe viitor Casele sau fondurile de pensii dela orice întreprindere industrială sau comercială, la care contribuiesc angajații acelor întreprinderi, vor putea funcționa numai în baza unor Statute, cari vor preciza drepturile de pensii ale angajaților și modul de acoperire a acestor drepturi, potrivit normelor actuariale din legea pentru controlul asigurărilor.

Statutele vor preciza modul de plasare al fondurilor de rezervă, iar acest plasament se va face în condițiunile în care sunt obligate societățile de asigurări să plaseze rezervele matematice ale asigurărilor de viață, potrivit legii pentru controlul societăților de asigurare.

Pentru fondurile de pensii, care au fost până acum în activul general al întreprinderilor, se acordă o perioadă de adaptare de 5 ani, în care timp aceste fonduri se vor plasa în conformitate cu alineatul precedent.

Statutele vor prevedea, în cazul plecării din serviciu a unui angajat, cel puțin restituirea reșinerilor ce i s'au făcut din salariu, cari vor fi mărite cu dobânda compusă a acestor reșineri.

Aceste Case sau fonduri de pensii sunt puse sub controlul Casei centrale a asigurărilor sociale.

Nu pot beneficia de scutirile prevăzute în legile fiscale, acele fonduri trecute în bilanșurile întreprinderilor ca fonduri de pensii sau de ajutoare și cărora nu le corespund obligații precise față de personal și a căror Statute nu vor fi aprobate de Casa centrală a asigurărilor sociale.

Când o întreprindere, care are o casă sau un fond de pensii, cade în faliment sau lichidează, din orice motiv, întregul fond de rezervă constituit potrivit normelor actuariale ale legii pentru controlul asigurărilor, ca și sumele datorate Casei sau fondului de pensii sau obligațiunile ei față de această Casă sau fond, se vor realiza din întregul activ al întreprinderilor fiind socotite ca creanțe privilegiate înaintea oricărei alte creanțe, fie a particularilor, fie a Statului.

Dacă întreprinderea își luase obligația să garanteze drepturile de pensie ale angajaților săi, sarcina sa în această privință, va fi evaluată printr'un bilanș actuarial, prin care se va stabili capitalul constitutiv al pensiilor în vigoare și rezerva trebuitoare, potrivit vechimii participanților la fonduri.

Cei obligați să contribuie la Casa Centrală a asigurărilor sociale, și care sunt membrii ai unei Case sau ai unui fond de pensii pe lângă o întreprindere, vor realiza prin această Casă sau fond o asigurare suplimentară.

Bilanșurile actuariale ale Caselor de pensii, cari se vor întocmi la perioadele fixate de Casa Centrală, vor trebui să poarte viza unui actuar autorizat.

Printr'un regulament special se va preciza modul de aplicare a dispozițiilor din prezentul articol, condițiile de aprobare a Statutelor, chipul în care se va exercita controlul și îndatoririle patronului în vederea acestui control, precum și măsurile de constrângere pentru obligațiunile impuse întreprinderii prin acest articol.

Fondurile de pensii constituite pe lângă întreprinderile industriale sau comerciale din contribuția exclusivă a patronului, nu intră în controlul prevăzut de prezentul articol.

De asemenea nu intră sub controlul Casei Centrale a asigurărilor sociale, fondurile de pensii sau fondurile de ajutorare, ce sunt constituite pe lângă Banca Națională, în baza statutului ei special.

*

Pentru mai bună înțelegere a acestor dispoziții și a obligațiilor, ce ele impun întreprinderilor bancare, comerciale și industriale, cari au fonduri de pensii, la crearea și alimentarea cărora au contribuit și continuă a contribui și

angajații lor, ținem să precizăm privitor la alineatul doi al art. 125, că societățile de asigurări sunt obligate în sensul noii legi de asigurare din 1930, să-și plaseze rezervele matematice ale asigurărilor viață în: 1) obligațiuni ale Creditului Agricol pe cursul zilei; 2) în efecte de stat sau efecte garantate de stat, pe cursul zilei; 3) în împrumuturi cu gaj (Lombard) pe efectele de sub punctele 1 și 2 până la 80% a valorii lor de curs; 4) în imobile construcție proprie ori cumpărate și în ipoteci pe imobile din țară; 5) în împrumuturi pe polițe de asigurare proprii și 6) în depozite numărar la Banca Națională a României, la Casa de depuneri și Consemnațiuni și la bănci particulare, autorizate, an de an de minister.

Art. 125 amintește de *actuar, norme actuariale, bilanș actuarial*.

Actuarul este un matematician specializat în ramul asigurărilor, oficial, autorizat de stat, care, în sensul legii, are să verifice rezervele matematice și exactitatea bazei lor de calculațiune prin semnarea bilanșului.

Actuarul trebuie să fie licențiat a unei academii comerciale din țară ori din străinătate, cu cursuri de cel puțin 3 ani, specializat în matematica asigurărilor, fapt care trebuie să fie evidențiat în diplomă.

Prin reglementarea prin lege a chestiunii fondurilor de pensii și scoaterea lor din patrimoniul întreprinderilor, pentru a le da exclusiv destinațiunii, ce ele au și astfel punerea lor la adăpostul oricăror primejdii de sustragere dela menirea lor, guvernul a făcut un prețios cadou de Paști cercurilor interesate.

Domnul Ministru Ioanișescu, care a îmbrățișat cu toată căldura și înțelegerea chestiunea fondurilor de pensii particulare și-a câștigat titlu la recunoștința funcționarilor particulari de toate categoriile din țară.

Mulțumită se cuvine și asociațiunii „Colegialitatea” a funcționarilor particulari din Cluj, care a inițiat și „Solidarității” și d-lor parlamentari, cari au conlucrat viguros la înfăptuirea reglementării chestiunii fondurilor de pensii — în mod atât de satisfăcător și echitabil.

Ne bucurăm că putem înregistra în favorul guvernului actual, pe lângă numeroasele legi antieconomice și dezastruoase aduse de guvernele ultimilor ani, aceasta înfăptuire rațională și bună.

Criza și tarifele căilor ferate.

La prima vedere ar părea că titlul articolului nostru este lipsit de sens. Într'adevăr, ce legătură ar putea fi între criză și tarifele feroviare? Examinând însă cu atenție lucrurile vom constata că un factor care ajută combaterea crizei, îl constituie și aceste tarife, fie de mărfuri, fie de persoane. Aceste afirmațiuni le vom demonstra mai la vale. Pentru a ajunge la această concluzie însă vom înregistra axioma că tarifele căilor ferate de orice categorie, trebuiesc să fie în concordanță cu economia generală a țării în care ele se aplică. Am putea spune că între felul lor de așezare și între structura economică și socială a țării la care se referă este o legătură perfectă și juxtapusă.

Dacă aceste condițiuni sunt necesare tarifulor în general, vom remarca că se cer în special pentru cele de mărfuri. Este neîndoișos că din punct de vedere economic, producțiunea unei țări se poate considera într'un stadiu mai mult sau mai puțin avansat. De asemenea, că în strictă legătură cu stadiul producțiunii într'o țară, se găsește populațiunea sa din punct de vedere social. Astfel, un fel vor fi concepute tarifele ce ne preocupă în Germania, țară eminentemente industrială, unde valoarea obiectului produs se ridică mult peste costul materiei prime și al manoperei și într'alt fel se vor întocmi ele la noi în țară, unde produsul în sens economic se găsește în marea lui majoritate grevat ca valoare numai de costul celor două elemente componente primare.

Tot asemenea stau lucrurile și cu tariful de persoane. Este necesar ca la deplasarea feroviară, costul călătoriei să țină seama de structura populației în mod direct și de felul pe care-l urmărește această deplasare, în mod indirect. Dacă structura socială a țării este covârșită de partea rurală, tarifele personale vor fi moderate, pentruca prin număr să se obțină rentabilitatea necesară a investițiilor, dacă din contră, majoritatea călătorilor e formată din voiajori, comercianți și industriași tarifele vor putea fi mai urcate, deoarece deplasarea prin venitul ce-l aduce călătorului, este ușor suportată.

Cu acestea putem generaliza chestiunea în cadrul ei cel mai larg și să evocăm cerința cea mai imperioasă care domină problema feroviară. Ea constă în principiu că prin tarifele feroviare și mai cu seamă prin deschiderea nouilor linii de comunicație, nu se urmărește atât un venit de

întreprinzător, cât mai cu seamă o armonizare generală a țării din punct de vedere economic, dând posibilitate tuturor regiunilor sale să-și valorifice ușor factorii lor specifici de producțiune, ușurând alimentația și contribuind la progres permanent.

Toate aceste cerințe de a încadra exploatarea celui mai important element de comunicație în ansamblul economic și social al țării, se pot urmări într'o organizare adecuată și corespunșătoare. Anume, în această situațiune ne găsim, când căile ferate sunt exploatare în regia directă a statului. Când din contră, ele sunt concesionate sau comercializate, principiile de încadrarea funcționării lor în ansamblul economic și social al țării, nu mai pot fi urmărite.

E de remarcat însă că de aceste deziderate nu s'a ținut seama la noi după războiu. Căile noastre ferate au încadrat permanent tarifele în rezultatul financiar al exploatării, fără vreo prea mare legătură cu economia țării. Acest fapt a fost într'o oarecare măsură posibil câtă vreme am parcurs perioada de inflație. Cum prețurile tuturor produselor erau atunci în continuă creștere și cum volumul transacțiunilor era foarte însemnat și în permanent progres, o urcare permanentă a tarifulor de mărfuri a fost oarecum justificată. În ce privește tariful de persoane, el se încadra de asemenea în aceleași realități. Vom semnala însă rezultatul curios că cu tot acest continuu progres al tarifulor exploatarea se încheia (și se încheie) permanent cu deficite. Toemai deficitele au format motivul principal, pentru care comercializarea căilor ferate s'a urmărit cu atâta tenacitate.

Odată comercializată instituțiunea, este natural că încadrarea tarifulor în ansamblul economic și social al țării, a rămas mereu un fapt care nu se mai poate realiza, deoarece statul, care veghiază asupra operațiunii a scăpat din mână elementul direct de influență. În consecință dacă în epocile anterioare comercializării, căile ferate n'au ținut seamă în suficientă măsură de alcătuirea economico-socială a statului la întocmirea tarifulor, apoi cu atât mai greu de realizat acest fapt, va fi în noua perioadă, pentrucă pe de o parte lipsește vechea vioiciune a vieții comerciale, deci economia generală tângeste, iar pe de altă parte însăși exploatarea actuală nu urmărește decât rezultate financiare. Ori rezultate financiare nu însemnează altceva decât administrarea instituțiunii astfel ca să-și acopere toate cheltuelile. În asemenea condițiuni ceea ce în precedentele perioade nu s'a ținut în seamă, în actuala situație este imposibil

de prefins și de realizat. De aceea nu ne miră dacă tarifele în vigoare în 1928, au fost majorate imediat după comercializare cu 5% în contul Casei muncii C. F. R. Și tot așa nu e de mirare de ce cu toată existența crizei care a redus într-o proporție importantă prețul produselor noastre încă din 1929, abia în acest an, s'a luat în studiu problema reducerii tarifelor. Astfel a intrat în vigoare noul tarif de persoane, începând cu data de 1 Martie a. c., iar cel de mărfuri începând cu 1 Mai a. c. (cel puțin așa se publicase). Numai sub diferite prestuni și prin intervenția factorilor tutelari se mai admiteau până acum din când în când în perioada anterioară datei de 1 Mai, unele abateri dela tariful general de mărfuri. Acestea în special când se constata că transportul unui produs pe o distanță mai mare, îi măria prețul în proporție vizibilă cu valoarea lui.

Criza a accelerat deci concordanța tarifelor feroviare cu realitatea. Acest lucru nu numai că era necesar pentru economia generală a țării, dar se impunea ca în cadrul sforțărilor de combatere a crizei să intervină cu posibilitățile sale și calea ferată. În cadrul măsurilor pe cari acestea le pot lua în privința transportului de mărfuri și persoane, nu numai că-și îmbunătățesc relativ veniturile, dar formează un element preponderant în ansamblul de factori cari pot să intervină, îmbunătățind situația cu repercursiuni locale sau generale. De aceea știrile despre punerea în studiu a nouilor tarife, au fost primite cu satisfacție de toate cercurile interesate. Asupra celui de marfă nu avem dealtfel date mai amănunțite. Cât privesc tarifele de persoane însă, deși în formă ele au fost reduse cu sume cari variază între 15—35%, totuși se pare că în unele privințe, căile ferate iau cu două mâini ceea ce au dat cu una. Astfel s'au suprimat cu desăvârșire biletele circulare, cari reprezentau normal un tarif redus cu 40% față de cel vechiu în vigoare. Dar dacă tariful reprezenta o reducere de preț, căile ferate aveau din acest fapt importante avantaje. În primul rând, evident o afluență de călători, deci încasări relativ superioare. În al doilea rând și ceea ce este mai important, biletele circulare reprezentau un factor însemnat în privința compensării traficului pe liniile secundare. Căci biletele circulare impunând plecarea dela un punct pe o rută și sosirea la acelaș punct pe o altă rută, este natural că în acest fel, călătorul era silit să utilizeze liniile secundare cari altfel reprezentau un randament scăzut în exploatare. Astfel era dată posibilitatea de a compensa într'un fel deficiturile liniilor secundare. Căci

din datele statistice pe cari le avem la dispoziție reiese că din suma totală de linii ferate pe cari le posedăm în lungime de 11027.7 km. numai porțiunea de 2843.4 km. funcționează cu excedent, restul aduce un deficit însemnat, care se ridică la 2.813.392.000 Lei. Și este demn de constatat că între porțiunile de linii cari dau excedente, se înregistrează și linia Ploești-Țândărei, care străbate prin cea mai agricolă regiune a țării. În consecință, din punctul de vedere al compensării veniturilor depe liniile excedentare cu pierderile depe liniile deficitare, tariful de călători intrat în vigoare la 1 Martie a. c. reprezintă pentru interesele instituțiunii și implicat ale economiei generale, o lacună care trebuie înlăturată.

Un al doilea neajuns al tarifelor în chestiune, este anularea reducerii de 50% pe durata sezonului de vară, pentru călătorii, cari merg la cură în stațiunile climaterice și balneare. În felul acesta nu numai că instituțiunea nu se acomodează vremurilor de criză, că nu ajută afluxul de vizitatori spre stațiunile noastre de recreație și sănătate, dar se pare că se lucrează într'un mod cu totul neconvergent, deoarece pe de o parte s'a anulat o tradiție bine înstăpănită, iar pe de altă parte se neglijează partea socială a problemelor chiar acum când s'a legiferat mai mult în această privință.

În această ordine de idei însă, problema se grefează și pe alte planuri decât social, tot în cadrul măsurilor de combatere a relelor încasări și deci a evitării deficitelor. Sfârșitul primăverii și începutul toamnei limitează o perioadă în care lumea tinde să iasă din orașe. Extenuați de munca unui an și de aerul închis, orașenii se îndreaptă spre locuri cu aer curat și cu atmosferă reconfortantă, pe o durată care le-o îngăduie puterile materiale. În felul acesta un aflux de călători incomparabil cu restul anului, provoacă o perioadă de încasări mai abundente. Era deci normal ca cu atât mai mult să se fi facilitat aceste călătorii sezonale, cari măreau randamentul traficului. Cu această măsură se contribuia evident și la o înviorare a circulației banului pe de o parte, iar pe de altă parte, se ameliora criza prin numărul mare de vizitatori, cari erau atrași în localitățile respective. Iar aici nu este vorba numai de stațiuni climaterice și balneare. Țara românească oferă cel puțin atâtea frumuseți naturale ca și Austria, Elveția, Germania, Italia, etc. S'a făcut însă prea puțină reclamă în această privință. De unde țările mai sus menționate cărora li se poate adăuga Spania și Franța încasează anual sume uriașe, fără să

poată oferi vizitatorului mai frumoase priveliști naturale, România nu e nici măcar la începutul unei acțiuni sistematice de propagandă, care să atragă vizitatori din diferitele țări străine. De unde în Elveția și Italia această chestiune a fost exploatată formând din ea o adevărată sursă de venit național, prin construcțiuni de drumuri de munte, prin ridicări de hoteluri în regiuni pitorești și mai cu seamă prin adoptarea unui tarif rațional cu diferite combinații și legături, România neglijează cu dispreț suveran tot ceea ce ar constitui inițiativă serioasă în această privință. Un timid început de reclamă s'a făcut doar în 1929 prin înființarea rapidelor de sezon, dar și acest început a fost operat în mod invers. În loc să se fi înființat trenuri populare căci turistul n'are nevoie de prea mult confort, s'a început dela partea finală a problemei: luxul extravagant al vagoanelor. De aici se vede ce perfecți imitatori suntem noi în toate domeniile. Trenuri de lux cu locuri plătite separat se pot înființa între două centre importante pe al căror parcurs din sută în sută de km. se întâlnește orașe cu cel puțin 50—60 mii locuitori. Dar rapide oprind la Apața, la Blaj și Deva, sunt desigur un non sens. Iar ca să complectăm paradoxul e bine să înregistrăm categorisirea trenurilor într'o țară în care 80% din populație o formează țărăimea: fulgere, rapide, exprese, accelerate, personale, mixte etc. Deci patru categorii de lux până să ajungem la cea mai accesibilă grosului populației.

Nu numai că am neglijat veniturile cari le-am fi obținut din vizitarea regiunilor pitorești ale țării, cum ar fi: Valea Prahovei, a Oltului, a Bistriței, ca să nu înștrăm decât pe cele mai importante, dar nici măcar nu ne-am gândit asupra unei soluțiuni căroră în timp normal, dar mai cu seamă în timp de criză, căile ferate trebuiau să-i facă față: în ce măsură punem pe străinul vizitator în fața unor posibilități de a vizita cât mai întinse regiuni și de a lăsa astfel cât mai mulți bani în țară? Combinațiuni de această natură și în acest scop, s'au făcut de toate țările civilizate. Pe ele s'au grefat apoi încercări mult mai importante decât ar putea cineva să-și închipuie. Astfel Austria care trăiește dela războiu încoace într'o importantă măsură din banii vizitatorilor străini, a înființat anul acesta așa numitele săptămâni festive când străinul după o oprire de maximum cinci zile la Viena, poate călători în diferite părți ale țării cu prețuri reduse; poate asista la spectacole plătind o fracțiune din preț și poate vizita muzee și monumente cu intrări moderate. Așa de exemplu distanța Viena-Salz-

burg, care formează una din cele mai încântătoare regiuni ale Europei, poate fi parcursă în cl. III. tren accelerat (cl. III. egală la noi cu a II.) pentru o sumă de cca. 450.— Lei. Și acesta este numai un exemplu din multiplele posibilități cari se oferă.

Pe acelaș picior de comparație poate fi pusă Italia, care a inaugurat biletele circulare, putând oricine ocoli peninsula cu o reducere de 50% din taxele tarifare normale. În fine Germania, care sub Hitler face prozelitism național, a acordat deasemenea facilități importante străinilor și mai cu seamă Germanilor din afara imperiului cari vor să viziteze Berlinul.

Problema este deci vastă și cu aspecte multiple, toate contribuind la sportirea venitului național și la ameliorarea efectelor crizei. E locul să ne întrebăm ce s'a făcut la noi în această privință pe de o parte, iar pe de altă parte: de ce căile noastre ferate nu se acomodează structurii noastre economico-sociale și de ce neglijează o cale de încasări care apără și instituțiunea în exploatare ei dar ameliorează mai cu seamă efectele crizei în condițiuni experimentate?

Ing. GH. BRÂNDUȘ.

Pagini din trecutul băncilor românești din Ardeal.

Primele începuturi.

S'a făcut în dese rânduri afirmația, că băncile românești din Ardeal au fost în marea lor majoritate bănci țărănești. Și s'a spus, că această afirmație-caracterizare se aplică nu numai băncilor mici de pe sate, ci și instituțiilor mari din orașele Transilvaniei. Este un adevăr acesta și dovezi în această privință avem mai mult decât suficiente.

Iată bunăoară ce spun documentele celor dintâi începuturi în această privință, (cererea fondatorilor „Albinei” către guvernul maghiar pentru aprobarea autorizației de funcționare și a statutelor, datată 3 Noembrie 1870). O redăm cu ortografia originală de pe vremuri:

„Înalt ministeriu reg. ung. de agricultură, industrie și comerț!

„E un fapt nenegabil, că nu numai populațiunea comercială și industrială, ci și clasa agricolă a unei țări, are în timpul present trebuință de mai mari capitale ca în trecut, decât e ca să-și pörte economia cu succes; dar asemenea e cunoscut, că în țera noastră, pentru agronomi și posesori de bunuri nemișcătoare, e foarte greu, ba în

cele mai multe cazuri imposibil de a-și procura mijlocele bănești necesare pentru extinderea economiei și pentru ameliorarea moșiei lor, pe lângă atari interese, cari să stea în proporțiune acceptabilă cu proventul verosimil din viitor.

„In adevărata cunoșcare a trebuințelor și intereselor lor, comercianții și meseriașii de prin cetățile noastre au adoptat principiul ajutorinței propriie și au creat numeroase reuniuni de credit, cari produc rezultate surprinzătoare.

„Pe când așadară locuitorii din cetăți, a căror avere se mărginesce, de multe ori, mai numai în puterea lucrului lor, se bucură între concetățenii lor de un credit personal, locuitorul dela sate, care pe lângă puterea brațelor unei familii întregi, mai are de proprietate a sa, casă, curte, moșie, animale și provisiuni, când vine în lipsă de bani, este expus fără de nici un ajutor exploatașunii cămătarilor.

„Există adevărat de mai mult timp, ici-colo casse de economii, cari dau și împrumute hipotecare, der mijlocele acestor casse n'ajung de multe ori nici pentru obiectele cele mai bune dintre toate, și poporul dela țără se consideră aici numai în foarte mică măsură“.

Gândul, care a stăpânit, deci, pe cel dintâiu fondator al unei bănci românești din Transilvania, a fost — după cum spune însuși textul documentului mai sus citat — ajutorarea păturei țărănești din această provincie.

Această ajutorare se îndrepta nu numai către țărani, cari aveau nevoie de bani, ci și către sătenii, cari aveau posibilitatea să pună un ban deoparte. Celor dintâiu urma să li se acorde împrumuturi pe termen lung și cu dobânzi mici, iar celor din categoria a doua li se creia, prin înființarea unei instituțiuni, cel mai bun și sigur, mijloc pentru o fracționare onestă a banilor economisiți.

„Conduși de dorința de comun simțită — continuă fondatorii „Albinei“ — după îmbunătățiri, subsemnații ne-am unit într'un comitet fondator, spre a înființa o bancă hipotecară, care, cu considerarea referințelor țării, întocmindu-se după modelul institutelor deja probate, nu numai să ofere economisătorului de florini pușini, ca și capitalistului, inlocare asigurată, ci să promită și economului sârguitor dela țără și din cetate o mijlocire binecuvântată“.

„Ca mijloc pentru ajungerea scopului său, institutul va înființa în tot locul, unde există condițiunile recerute, reuniuni de credit cu garanță

solidară a participanților după cercuri arondate și le va susține prin spriginirea sa morală și materială“.

„Aceste reuniuni nu numai vor avea problema de a lucra de sine în cuprinsul lor, prin adunarea de sume mici și prefacerea lor în împrumute simple, ci ele vor fi preste tot chemate de a mijloci comerțul băncii cu poporul țeran“.

Cât privește reuniunile de credit, cercetând registrul proceselor verbale al „Albinei“ din primii ani, vom constata, că aproape întreaga activitate a acestei instituțiuni a fost absorbită de înființarea acestor reuniuni.

Și mai limpezi în intențiunile lor se dovedesc fondatorii „Albinei“ în „programul“ institutului de credit și de economii „Albina“, publicat în Iulie 1871 sub semnătura lui Alexandru Mocsonyi, Pavel Dunca, Iacob Bologa, Antoniu Mocsonyi, Timotei Cipariu, David baron Urs de Margine, Ioane Hannia, și Visarion Roman:

„Examindnd starea lucrului la noi, aflăm, că în privința culturii spirituale a poporului nostru, deși nu s-a făcut încă totul față cu numeroasele trebuințe, s-a făcut totuși ceva: începutul este bun și promite rezultate. Inșă cu respect la interesele materiale ale poporului nostru, nu s-a făcut încă absolut nimica, ce ar împăca cât de puțin cerințele timpului“.

„Progresul nostru în această direcțiune e staționar, ce în viața popórelor este identic cu regresul“.

„Și totuși nu se póte nega, că ađi mai mult ca ori-când dela bunăstarea materială a unui popor se condiționează totă cultura, viața și pozițiunea lui“.

„Terenul economiei naționale nu mai póte fi așadar îndelung ignorat și negles din parte-né, fără de a păcătui contra cele ántâie și mai sânte datorințe a conservării propriie“.

„Considerentele aceste ne-au fost motorul principal, când ne-am resoltit a implini una din cele mai simțite trebuințe în patria noastră și a lua inițiativa înființării unui institut de credit și de economii sub numele „Albina“.

Iată, prin urmare, adevăratele „considerente“, cari au determinat pe Românii ardeleni să înființeze primele instituții de credit în Transilvania. Nu e vorba, deci, de scopuri meschine cămătarești. Adevăratul scop, pe care îl urmăresc acești inimoși inițiatori este ridicarea păturii țărănești și conservarea ideii naționale.

Și pentruca ori-cine să-și poată da perfect de bine seama, că cele cuprinse în acest pro-

gram nu au fost simple cuvinte de ocazie, este bine să cităm și primul articol din statutele „Albinei“ :

Scopul institutului este :

„A procura poporului țeran mijlocele banali necesare pentru purtarea și dezvoltarea economiei sale, a deștepta într'ânsul spiritul de economiă, a ridica creditul real în țără și astmod prin operațiunile sale a promova interesele economiei naționale“.

Sunt documente acestea, cari nu au nevoie de prea multe comentarii, dar cari trebuiesc să se bucure astăzi de cea mai largă publicitate, pentru a ajunge la cunoștința opiniei publice și a guvernanților.

Olt.

Situația.

În zăpăceala mare produsă de crahul financiar American, piața noastră a modificat simțitor cursurile valorilor cu acoperire reală, a devizelor și aurului.

În bursă petroliferele și industrialele s'au urcat cu cca 30%, devizele s'au urcat la 12—16% față de cursurile de stabilizare, iar aurul are peste 20% agio.

Toate prețurile de pe piață se orientează după această situație.

Dacă în astfel de împrejurări noi mai menținem convertibilitatea în aur a Leului o facem sau de frica străinătății, sau din ambiție, căci de interese nu poate fi vorba, Opinia cercurilor bursiere înclină pentru restabilizare.

*

În vâltoarea frământărilor atât din lăuntru, cât și din afară, Duminecă am avut în București un spectacol foarte plăcut și instructiv.

Nimeni nu s'a așteptat, ca la chemarea Național-Țărănistă, să răspundă așa mare imensă de oameni.

Ploaia care a căzut aproape continuu, dacă i-a redus enorm efectul pitoresc, i-a mărit succesul moral. Era impresionantă voia bună și răbdarea cu care grupurile pe județe stăteau în ploaie de dimineața până târziu d. m., să le ajungă rândul la deflare.

A fost instructivă demonstrația oferind ocazie de a vedea tipurile de oameni și porturile diferitelor regiuni ale țării.

Au fost impresionante județele Dâmbovița, Teleorman, Prahova prin interminabilele lor mase de oameni.

Ca înfățișare premiul prim îl merită Sibiul. Strașnic de disciplinați, fiecare sat cu fanfare, steaguri și porturi frumoase, neuitând nici de placardele cu „Trăiască lulu Maniu“, părintele partidului Național-Țărănesc, Dl. Ministru Tilea poate fi mândru, că conduce o așa organizație.

Mi-au plăcut mult și Arădanii. Oameni puternici, cu șube frumoase albe și cu steagurile lor având în vârful prăjinei inelul aurit.

Apoi urmează Moldovenii cu costumele lor pitorești, Bihoreni și Abrudenii în șubele lor albe.

Interesați au fost Năsăudenii, apoi cei de pe Târnave.

Cât privește starea morală a trupelor ea s'a arătat bună.

Îmbrăcămintea în majoritatea cazurilor lasă de dorit, poate că și ploaia i-a micșorat efectul.

În privința hranei în general lumea să prezintă suptă de nevoi.

Am mai văzut demonstrații, dar așa reușită ca Duminecă nu.

București.

Remizier.

CRONICA

Vocea poporului și conversiunea. Dăm în cele următoare, cu titlu de document a vremurilor noastre, un fragment din scrisoarea unui țăran din Banat, care gustă din „binefacerile“ legii de conversiune, cu care a fost fericită țara, de guvernanții noștri din ultimii ani și pe care demagogii lipsiți de conștiință nu încetează a o preamări și azi.

Iată ce scrie cetățeanul năcăjit unei bănci, față de care are o creanță mică :

„Mă rog să-mi trimiteți grabnic suma ce-mi compete, căci am lipsuri foarte mari. Dumnezeu să fi bătut pe aceia, cari au pomenit de conversiune și întreaga familia lor să o nimicească bunul Dumnezeu, cum a nimicit Sodoma și Gomora. Amin!“

Ori-ce comentariu este de prisos!

